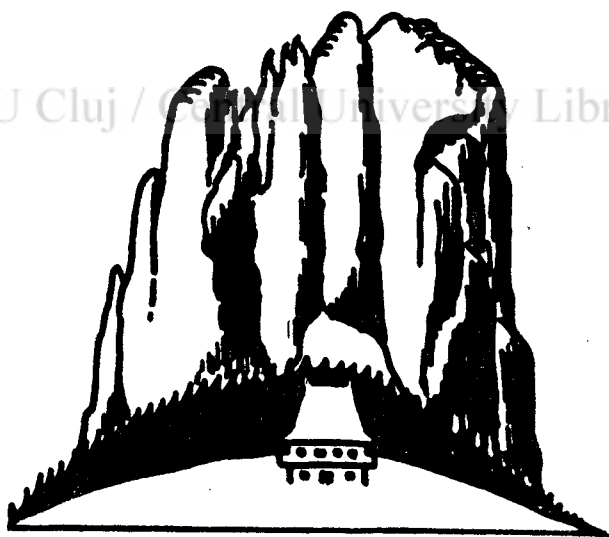

1942. 10. 22 / 1: 5-22 /

ERDÉLY

HONISMERTETŐ FOLYÓIRAT

Az Erdélyi Kárpát Egyesület hivatalos értesítője

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Főszerkesztő és felelős kiadó: Dr. BALOGH ERNŐ

Felelős szerkesztő: Dr. XÁNTUS JÁNOS

Laptulajdonos: ERDÉLYI KÁRPÁT EGYESÜLET

XXXIX. ÉVFOLYAM

1942. 10. SZ. (852)

Erdély

T A R T A L O M

Cserei Szász László: Csaba új vitézei. (Vers.) — *Dr. Borbáth Samu*: Túristaalkotások a Hargitán. — Erdély túristaalkotásainak tervezete (4-ik közlemény). — *Ekefalvi*: A „Lépésmérő Társaság” húszéves fennállása. — *Hirek*.

Az „Erdély” előfizetési ára egész évre 6 pengő. Tagoknak 5 pengő. — Tagsági díj évi 6 P. — Az előfizetési díjak befizethetők az EKE 72.478. számú csekkszámán és a központi irodában Kolozsvár, Jókai-utca 2., II. emelet. — Hivatalos órák: d. e. 9—1-ig, d. u. 5—8-ig. Telefon 36-37.

Az Erdélyi Kárpát Egyesület központjának és vidéki osztályainak levelezési címei:

Központ: *Kolozsvár*, Jókai-utca 2., II. emelet. Telefon 36-37.

Besztercei osztály: *Beke Ödön*, Beszterce, Radnai kapu u. 1/a.

Csikszéki osztály: *Székely Géza*, Csikszereda, OMIH.

Dési »Cibles« osztály: *Knizsek Károly*, Dés. Villamosművek.

Gyergyói osztály: *Dr. Kurucz Sándor*, Gyergyószentmiklós, Főposta.

Háromszéki osztály: *Dr. László Ferenc*, Sepsiszentgyörgy.

Marosszéki osztály: EKE marosszéki osztálya, Kazinczy-u. 13., Marosvásárhely.

Nagybányai „Gutin” osztály: *Tréger Lajos*, Nagybánya, Fürdőtelep.

Révi »Zichy« osztály: *Borcsa István*, Rév. Községháza.

Udvarhelyi osztály: *Zárug András*, kereskedő, Székelyudvarhely.

Zilahi »Meszes« osztály: *Seress Miklós*, Zilah, Király-u. 23.

ERDÉLY

Cserei Szász László, az Erdély hasábjain is ismert fiatal költő küldötte nekünk az alábbi megkapó hangulatú verset valahonnan Lebediából...

Csaba új vitézei.

*Ne sirjatok ha ő halott,
Csaba királlyal alszik ott
Don parton: Lebediában...*

*Szolgája lesz ott sok neki
s aranyló napban fürdeti,
lelkét az égi nagy Hadúr.*

*S baj ha érné a magyart
csülagfény úton arra tart
s Csabával ő is visszatér.*

*Ne sirjatok ha ő halott,
Az ősi földben alszik ott
a nyírből rótt nagy kereszt alatt.*

Turistaalkotások a Hargitán.

Dr. Borbáth Samu.

Az első bécsi döntés alapján visszatért felvidéki területeken és a visszafoglalt Kárpátalján a magyar természetjárók elég fejlett turista-kultúrát találtak. Sajnos, ezt nem írhatjuk azokról az északerdélyi területekről, amelyek 1940. év őszen tértek vissza magyar fennhatóság alá.

Erdélynek azon részei, ahol kényelmes menedékházak, jelzett és gondozott turistautak vannak, majdnem teljes egészében Románia területéhez tartoznak.

Különösképpen - Erdély legmagyarabb hegye, a Hargita, még 1940. őszen is a maga vad rengeteg erdőivel, minden turistaalkotás nélkül fogadta az oda érkező természetjárókat. Az a pár megjelölt út, amelyet a román uralom idején az E. K. E. csikszéki osztálya jelzett, vagy a mada-rasi Hargita-csúcs alatt épített kétszobás vadászház, mely a bécsi döntés évében le is égett és a »Király Kútja« melletti kis vadászház, amelyet már le is bontottak, — nem nevezhetők turista-alkotásoknak. Évekkel ezelőtt, amikor a Déli Kárpátok teljes kényelmet nyújtó menedékházai után a székely Hargitát jártuk és ott sátorban vagy szénatartó csűrökben aludtunk, mindig vágyakozva gondoltunk arra az időre, amikor Erdélynek ezen a természeti szépségekkel gazdagon megáldott vidékén is menedékházakat, jól jelzett utak könnyítik meg a természet barátainak a Hargita bejárását és teszik lehetővé, hogy kitűnő síterepein télen hosszabb ideig is tartózkodhassanak.

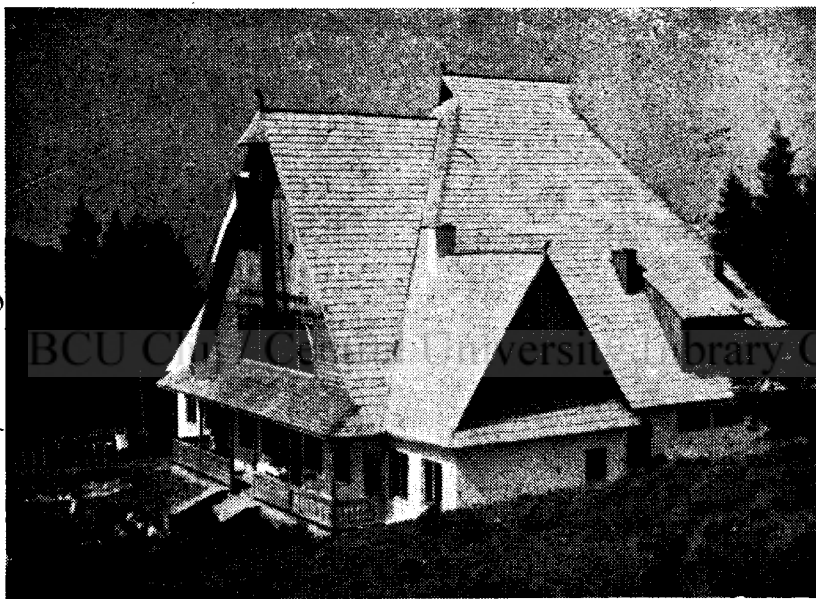
A visszatérés után a csikszeredai és székelyudvarhelyi természetjárók első kötelességüknek tartották, hogy menedékházak építésével, megfelelő utak rendbehozásával és jelölésével, az elmúlt évtizedek mulasztásait pótolják.

A székelyföldi természetjárók elhatározását lelkes, kitartó, fáradságot nem kímélő és nehézségektől vissza nem rettenő munka követte. A visszatérés rövid két éve után, ennek a munkának már komoly eredményeiről számolhatunk be.

Természetes, ezt az eredményt az egyesületek csak a hatóságok legmesszebbmenő támogatásával érhették el.

Hálával kell megemlékeznünk dr. vitéz Tárczay Felicides Román miniszteri osztályfőnök úrról, aki mindjárt a visszacsatolás után nagy megértéssel állott a székelyföldi sportolók és természetjárók mellé. A magyar sportnak ez a lelkes vezetője, hamar meggyőződött a székelyföldi sportvezetők terveinek és elhatározásainak komolyságáról.

A magyar sport iránti rajongó szeretettől áthatva felismerte azt az erőt, amit a székely ifjúság a magyar sport számára jelent. Belátta, hogy meg kell teremteni azokat a lehetőségeket, amelyek nélkülözhetetlen feltételei annak, hogy ezt az erőt, helyes testneveléssel, minél előbb a magyar sport szolgálatába lehessen állítani. A Hargitán épülő turista- és sí-menedékházak is egyik részét képezik ezeknek az alkotásoknak. Vitéz Tárczay Felicides Román, tehát nemcsak a minisztérium részéről megadott anyagi segítségekkel, hanem erkölcsi támogatásaival és lelki kapcsolataival is nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a Hargitán ma már két kényelmes és minden igényt kielégítő menedékház várja nyáron a természet-

A Madarasi Hargita menedékház.

járókat, télen a hósport kedvelőit. 1942. augusztus 2-án avatta fel és adta át rendeltetésének az E. K. E. csíkszéki osztálya a csicsói Hargitán, Hargita-fürdő mellett, székely stílusban épült menedékházát. 1942. augusztus 30-án a székelyudvarhelyi Hargita Testedző Egylet vitéz Tárczay Felicides Román miniszteri osztályfőnök úr jelenlétében avatta fel a Hargita madarasi csúcsa alatt épült nagy menedékházát. Ugyancsak 1942. augusztus 1-én dr. Varga József kereskedelmi és közlekedésügyi miniszter úr jelenlétében nyitották meg a forgalmat a Tolvajostetőt a Hargitafürdővel összekötő hat és fél km-es, gyönyörű fenyvesek között épített autópályán. Ezáltal az 1350 m. magasságban levő Hargitafürdő és az ott

épült E. K. E. »Uz Bence« menedékház nemcsak gyalog, hanem bármilyen járművel is könnyen megközelíthetővé vált. Ezen az új uton már a nyár folyamán Csíkszeredából kiindulva naponként egyszer Mávaut-járat közlekedett Hargitafüredre. Székelyudvarhely felől, a Tolvajostetőn történő átszállással lehet a Hargita fürdőt és az Uz-Bence menedékházat megközelíteni. A Tolvajostetőn épülő »Váróterem«, mely turistamelegedő célját is szolgálja, már a befejezéshez közeledik.

Az Uz-Bence menedékház az említett új autótút mellett 1328 m. magasságban épült. A Tolvajostetőről Hargitafüredre menve a fürdőtelep első épülete. Az emeletes ház kőalapon fából épült. Két nagy közös hálóteremben kb. 30 személy részére van kettős ágyakkal berendezett fekvőhely. Ezen kívül két egyágyas, négy kétágyas és két háromágyas szoba van. A szobákban matrácával, pokróccal, párnával és lepedővel ellátott sodronyos vaságyak, beépített szekrény, asztal, szék és mosdó van. A ház földszintjén nagy étkező és tágas hall teszi kényelmesebbé az itt tartózkodást. A menedékházban konyha is van, de ezidőszerint meleg ételt nem lehet kapni. Nyáron a fürdőtelep vendéglőjében jól lehet étkezni. A menedékháztól nem messze szénsavas borvízforrás van. A menedékház egész évben nyitva van a természetjárók és síelők részére egyaránt. Nemcsak átmenő turisták, de pihenni vágyó vendégek is szívesen veszik igénybe a menedékházat, amely az elmúlt nyáron majdnem mindig telve volt.

Az Uz-Bence menedékház megépítését az E. K. E. csíkszéki osztályának köszönhetjük.

A madarasi Hargitán épült »Hargita-menedékház«-at a székelyudvarhelyi Hargita Testező Egylet tagjainak a Hargita-hegység iránt érzett szeretete hozta létre.

Régebben a Hargitára járó természetbarátok csak a csicsói Hargita részt, a »Büdös-fürdő« vidékét és a »Koporsó követ« járták be. A székelyudvarhelyi természetjárók pár évvel ezelőtt elbarangolva a Hargita nyugati és északi részeire a madarasi Hargita-csúcs oldalában kitűnő síterepeket fedeztek fel. Így merült fel egy menedékház építésének szükségessége a madarasi csúcs alatt.

1940. őszén kezdettek hozzá a menedékház építéséhez és már 1941. karácsonyára lakható volt a ház, míg 1942. augusztusára építése teljesen befejeződött.

A »Hargita-menedékház« a madarasi csúcs alatt kb. 1650 m. magasan épült, kényelmes, tágas, szép épület. A földszinten és az emeleten nyolc 2—6 ágyval berendezett szobában és három közös hálóteremben kb. 100 személy részére van fekvőhely. A közös hálóteremben szalma-

matrácokkal ellátott fekvőhelyek, míg a többi szobákban sodrony-matracos vaságyak, lepedővel, gyapjúpokróccal és párnával vannak felszerelve.

Minden szobában hideg és meleg vízzel ellátott mosdó van. A menedékház kényelmét nagyban emeli a fürdő és a külön női és férfi zuhanyozó. A földszinten nagy étkező és külön társalgó, az emeleten beüvegezett napozó van.

A menedékház gondnokánál kávé és tea rendszeresen kapható. Meleg ételek is kaphatók. Beszerzési nehézségek miatt állandó étkezésre nem lehet számítani, ezért tanácsos élelmet vinni. Az elmúlt nyáron a napi étkezés 5—6 pengő volt.

A menedékházban az elmúlt 8 hónap alatt közel 600 látogató volt.

A madarasi Hargita-csúcs (1801 méter), oldala az ország egyik legalkalmasabb síelési területe. Novembertől májusig állandó sielésre

Uz Bence menedékház.

alkalmas hó van, ezért a Hargita-menedékház a téli síelők számára nagyon ajánlható. (Felvilágosítást lehet szerezni Zárug Endre úrtól, Hargita Testedző Egylet főtitkára, Székelyudvarhely, Kossuth-utca 15. sz.)

Az elmúlt nyáron az E. K. E. központjának vezetésével a székelyudvarhelyi és csíkszeredai természetjárók a Hargitán a fontosabb útjelzéseket is elvégezték. Ma már jelzett utak és két menedékház várja a Hargita szépségei iránt érdeklődő természetjárókat.

A Hargitát két irányból indulva lehet bejárni.

A Székelyudvarhely és Csíkszereda közötti 456. számú állami útból Kápolnás-falu nyugati feléből indul ki a függőleges kék jellel megjelölt út a madarasi »Hargita-menedékház«-hoz. Az út hossza 11 km. 400 m. szintkülönbség kb. 850 m., gyaloglás 4 óra. Kápolnás-falut elhagyva a

2. km-es jel után jobbkézre szépen foglalt borvíz-forrás van. Később a 8-ik km. után a »Csihányos kútja«-nál is jó vizet lehet találni. A menedékháztól ez az út télen a legalkalmasabb sílesikló út.

A Hargita-menedékháztól a madarasi Hargita-csúcs 2.5 km. távolságra van, kb. 1 óra járás. A csúcson kilátó van építve, ahonnan körkilátás nyílik nemcsak a Hargita másik három csúcsára, hanem észak felé jól látszanak a Kelemen-havasok, keleten a Keleti Kárpátok, nyugaton a Küküllők völgyei, tiszta időben pedig délen a Fogarasi-havasok.

A madarasi Hargita-menedékháztól vízszintes kék jelzésű út vezet az Uz-Bence menedékházhoz. Ez az út egy 16 km-es gerincvándorlás. Innen az egész Hargitát megismerhetjük. Gyönyörű kilátás nyílik az udvarhelyi részen »Fenyéd feje«, Szentegyházás-falu és Kápolnás-falu határai felé, keleten a csiki medence szépségei tűnnek fel. Ez az út a madarasi Hargita-menedékháztól indul ki, egy ideig a csúcs felé halad, majd a »Sátés«-nál keletre tér és a rákosi Hargita-csúcs alatt, a »Fenyéd feje« felett az udvarhelyi oldalon halad tovább. A mádéfalvi Hargita-csúcs alatt kissé a völgybe letér, majd újból egyenesen visz a »Koporsókő« alá. (E Koporsókő alatt az útjelzés hiányos, a terep nehézsége miatt. A csiki E. K. E. osztálynak ide külön jelzőtáblákat kell elhelyeznie. Addig is, amíg ez elkészül, a csúcs alatt levő majorháztól egyenesen a Koporsókőnek kell vennie utunkat. A Koporsókőről már lefelé megy az út egészen az Uz-Bence menedékházig. Ez az út télen sível is egészen jól járható.

Csikszereda felől a Hargitát a Csikszereda—székelyudvarhelyi országról két helyről is megközelíthetjük. A »Dombon Lina« fogadótól jobbra letérve a »Fésző«-patak oldalán indul a piros vízszintes jelzésű út, később a patak baloldalára térve a Kossuth-szikla alatt elhaladva visz fel az Uz-Bence menedékházig.

A Tolvajos-tetőről az újonnan épített 6.5 km-es új autó-úton 2 óra alatt kényelmesen felsétálhatunk az Uz-Bence menedékházhoz.

A fenti jelzett utakon kívül jelzetlen úton Csikcsicsóból kiindulva, a csicsói vár alatt mehetünk fel Hargita-fürdőre. Csikmadarasi állomásról indulva »Romlás« nevű helyen keresztül a hódolinák mellett áthaladva mehetünk fel a madarasi Hargitára. Míg az előbbi út könnyen járható, ez utóbbi nehéz terepen halad keresztül és ezért csak edzett természetjáróknak ajánlatos.

Az E. K. E. központja által elkészített erdélyi túrista-alkotások tervezetében még sok elvégezetlen munka van felvéve, s remélhetjük, ha a munka úgy halad, mint az elmúlt 2 évben, úgy rövidesen a Hargita a természetjáróknak ugyanazokat a túrista-alkotásokat nyújthatja, amelyekkel országunk más hegységei már most megadnak.

Ősz a menedékház ablakából...

(Guy Charles Cros verse)

Rokkant vállaidra vén föld,
lila palástot lopva dob az alkony.
Ablakomnál állok s nézem
e szín pompás tragédián
hogy bámul a bamba balkon.

Felhő nincs az égen, találgatom
hová mehettek...?
Mely titkos találkát sejtve
tünve tüntek...

Nagy lapos nyugalom
nyúlik el nyugaton,
Hervadt pompájában
halkan fonnyad a lomb...

Köd kúszik az erdőn
lappangva oson
S mint messzi Kánaán
csillog ott a domb...

Síkosan-csúszik a perc ma,
álmodozásra csábit,
Szám halk melódiára nyílna
de titkos bánat mérge kábit...

Mögöttem felgyul a lámpa
s a végtelen éteren
parányi csillagoécskák
tarka trillája csillog...

(fordította: Ifj. Xántus János)

Erdély túristaalkotásainak tervezete.

(Negyedik közlemény.)

VIII.

Gyergyószentmiklós és környéke.

(Gyergyói havasok.)

A gyergyói havasok őserdő- és sziklarengetegeiben a legesendesebb utakon járhat a túrista. Sziklamászók igazi oktatóhelyei lehetnek a szorosokból kiemelkedő sziklafalak.

Munkaterv.

1. Közrehavas (1496 m) alatt menedékház építése	—	15.000.—	P.
2. Gyergyószentmiklóstól É-ra a Piricske-t. (1545 m) menedékház építése	— — — — —	35.000.—	„
3. Vithavas (1446 m) menedékház építése	— — —	30.000.—	„
4. A Vithavason a világháborúban elesett honvédek sírjainak rendbehozása	— — — — —	8.000.—	„
5. Nagyhagymás alatt a Fehérmezőn (1500 m) menedékház építése	— — — — —	35.000.—	„
A Gyilkostó és az Egyeskö közötti útszakaszon egyetlen túristaalkotás vagy védkunyhó nincs, miért is ennek megépítése elengedhetetlenül szükséges.			
6. Gyergyószentmiklóstól D-re a Sugóbarlanghoz védkunyhó építése	— — — — —	10.000.—	„
7. Likastetön (1676 m) védkunyhó építése	— — —	5.000.—	„
8. Gyergyóbékás községben turista szállóhely létesítése az onnan induló turisták részére	— — — — —	3.000.—	„
9. A Kupás patak torkolatában lévő elhanyagolt menedékház újjáépítése	— — — — —	35.000.—	„
10. A Pongráctetön védkunyhó építése	— — — — —	8.000.—	„
11. Az Oltforrás foglalása és menedékház építése	— —	50.000.—	„
12. Kisbékás patakában, a sziklaszorosban utak, hidlások, lépcsők és védkunyhó építése	— — — — —	120.000.—	„
A Kisbékás szorosa most uszónadrágban sem járható végig, mert egyes helyeken 3—40 méterig vízesések zárják el útunkat. Negyvenöt évvel ezelőtt fakitermelés céljából egy olasz tervező facsúsztatót építtetett a patak felett. Akkor többen végig járták, köztük külföldiek a Kisbékás szurdokát.			
13. Gyilkostó meredek oldalán vízfogók, a tómeder takarítása és rendbehozása	— — — — —	100.000.—	„

A száz évvel ezelőtt keletkezett tó már körülbelül felére zsugorodott össze. Újabb száz évet már nem érhet meg a csodás víztükr, mert a hajdani öserdőknek a közelben csak hirnökei vannak meg. Karsztosodásnak indult hegyoldalak merednek a ritkás fenyvesek között. Évek óta csak tanakodnak megmentésének módzatairól.

14. Gyilkostó környéki turista-utak építése, jelzése, útmutatótáblák és térképek készítése — — — — — 23.200.— P.
Összesen: 477.200.— P.

Útjelzési tervezet.

1. Borszék Közrezhavas 1463 m.—Rivótető 1348 m.—Magosbükk 13959 m.—Hágóóalja 838 m.—Vithavas 1446 m.—Fügéstető 1480 m.—Likas 1683 m.—Gyilkostói viadukt. <i>Országos kék vízszintes</i> — — — — —	45.— Km.
2. Békási szoros—Kupásvölgy—Likas 1682 m. <i>Piros vízszintes</i> — — — — —	8.— „
3. Kiscohárd 1252 m.—Menedékház—Gyilkoshavas 1412 m.—Máriakő 1028 m.—Kisbékásszoros — Békásszoros. <i>Zöld vízszintes</i> — — — — —	12.— „
4. Likas 1682 m.—Pongráctető 1256 m.—Meggyeshavas 1495 m.—Cofráncakő 1600 m.—Fehérmező. <i>Sárga vízszintes</i> — — — — —	16.2 „
5. Pongráctető 1256 m.—Nyergesgerinc—Nyerges 1496 m.—Ditrópatakfeje 1422 m.—Tatárhavas 1456 m.—Piricske 1545 m.—Bükfető 1314 m.—Csopottető 1081 m.—Szentannatető 1090 m.—Gyergyószentmiklós 812 m.—Cérnaút—Otánsarka 1160 m.—Sugóbarlang—Siposkő—1571 m.—Oltforrása — Nagyhagymás 1793 m.—alatt	
6. Gyergyószentmiklós 812 m.—Magosbükk 1401 m.—Oltforrása. <i>Piros kör</i> — — — — —	8.— „
Egyeskői EKE menedékház. <i>Piros vízszintes</i> — —	58.— „
7. Feketeréz 1545 m.—Sugóbarlang. <i>Zöld vízszintes</i> —	6.2 „
Összesen: 153.4 Km.	

A tervezetből 1941. évben elkészült útjelzések:

- Likas 1682 m.— Gyilkostói viadukt. *Országos kék vízszintes* 2.5 Km.

IX.

Csikszereda és környéke

(Hargita, Balánhavas és a Keleti Kárpátok)

A csiki havasokban és a Hargitában is fordítva aránylanak a turistaalkotások a természet szépségeivel. Egy-két menedékházat már találunk errefelé, de ezek csak gyenge hányadát jelentik a szükségletnek. Pedig,

ha nem sajnáljuk a pénzt és fáradságot, Csik a leglátogatottabb turista-helye lesz Európának!

Munkaterv.

1. Egyeskö alatt kb. 1400 m. m. turistaszálló építése	160.000.— P.
2. Balánbányán 860 m. m. turista- és üdülőház építése	25.000.— „
3. Gyimesközéplaktól Ny-ra a Kerekbükk déli oldalán menedékház építése — — — — —	15.000.— „
4. Gyimesi határszorosban Rákóczi-vár megerősítése Nemzeti kötelesség a határon lévő festői rom, hajdani őrhely, megmentése a pusztulástól.	5.000.— „
5. Marosforrás foglalása és védkunyhó építése — —	25.000.— „
6. A csikszeredai „Suta“ menedékház kibővítése — —	30.000.— „
7. Nagysomlyó 1035 m. m. hegyen kilátó és védkunyhó építése a sífutópálya részére — — — — —	20.000.— „
8. Xántus kápolnaromok feltárása és megerősítése — —	8.000.— „
9. Répátforrásnál (948 m) menedékház építése — —	20.000.— „
10. Fertőtetőn (1589 m) védkunyhó építése — — —	8.000.— „
11. Hargitafürdő felett a Bagolykőn védkunyhó építése	3.000.— „
12. Kakukhegy (1500 m) alatt védkunyhó építése — —	10.000.— „
13. Mitács és Nagypiliske között védkunyhó építése — —	8.000.— „
14. Szentimrei Büdösfürdőn menedékház építése	
15. Csikszéki útjelzésekre, táblákra és térképekre — —	5.700.— „
Összesen:	365.000— P.

Útjelzési tervzet.

1. Gyilkostói viadukt—Feketehagymás 1774 m.—Fehérmező—Egyesköi menedékház 1430 m.—Balánbánya 860 m.—Irottkő 1376 m.—Feketerez 1538 m.—Maros-forrása —Marosfő 891 m.—Grécestető 1123 m.—Margastető 1084 m.—Ostoros 1386 m.—Komsatető 1393 m.—Fertőtető 1589 m.—Madarasi Hargita 1801 m.—Rákosi Hargita 1758 m.—Madéfalvi Hargita 1709 m.—Csicsói Hargita 1570 m.—Hargitafürdő 1350 m.—Tolvajostető 977 m.—Nagyköbükk 1231 m.—Gesztenyeszikla 1312 m.—Kakukhegy 1558 m.—Nagypiliske 1374 m.—Tusnádfürdő 658 m. <i>Országos kék vízszintes</i> — — — — —	119— Km.
2. Csikszereda 665 m.—Dombonlina—Fészópataka—Hargitafürdő 1350 m.—Bagolykő 1701 m. <i>Piros vízszintes</i>	12.7 „
3. Csikesicsói 674 m.—Csicsóvár 954 m.—Hargitafürdő 1350 m. <i>Sárga vízszintes</i> — — — — —	14.— „

4. Csikmadaras 693 m.—Madarasi Hargita 1801 m. Zöld vízszintes — — — — — — — — — —	17.— Km.
5. Csikszeredafürdő—Nagykőbükk 1231 m.—Lucs környéke—Nagykormoskó 1167 m.—Kiskormoskó 1087 m. Piros vízszintes — — — — — — — — — —	12.— „
6. Zsögödfürdő 654 m.—Szentimrei büdösfürdő 1320 m. Országos kék jelzés. Zöld vízszintes — — — — —	17.— „
7. Csikszereda 665 m.—„Suta“ menedékház 655 m.—Szentlélek 744 m.—Xántus kápolna 833 m. Piros vízszintes	5.— „
8. Balánbánya—Székpataka—Egyeskői menedékház. Piros vízszintes — — — — — — — — — —	4.— „
9. Egyeskői menedékház 1430 m.—Terkő 1463 m.—Nasukat 1566 m.—Kerekbükk 1566 m.—Sötétpataka fürdő—Gyimesközéplak. Piros vízszintes — — — — —	28.— „
10. Gombásbére 1199 m.—Kászonfürdő 802 m.—Fügetető 189 m.—Répát borvíz 948 m.—Répáttető 1292 m.—Kopacság 1392 m.—Káposztáshavas 1456 m.—Uzvölgy—Sajhavas 1555 m.—Ákloscsárda—Csinódtelep 983 m.—Csikszentgyörgy 757 m. Sárga vízszintes — — — — —	59.— „
Összesen: 287.7 Km.	

A tervezetből 1941. évben elkészült útjelzések.

1. Madarasi Hargita—Rákosi Hargita—Csicsói Hargita Hargitafürdő. Országos kék vízszintes — — — — —	24.— Km.
2. Dombonlina—Fészópataka—Hargitafürdő — Bagolykő. Piros vízszintes — — — — — — — — — —	12.— „
3. Csikszeredafürdő—Nagykőbükk. Piros vízszintes —	7.2 „
4. Zsögödfürdő—Szentimrei büdösfürdő. Zöld vízszintes	11.2 „

BEKE LAJOS

A Sebeskőrös fenséges sziklaszorosában van a

ZICHY-cseppkőbarlangi üdülőtelep.

Az Erdélyi Kárpát Egyesület szállója a Zichy-barlang vasúti megállótól 5 percnyi távolságban van (csak személyvonat áll meg!). Olcsó panzió rendszer. 10.50 pengőért, teljes napi ellátást kaphat. Már 8 napi ottartózkodásnál is árkedvezményben részesül. EKE tagok nagyobb kedvezményben részesülnek.

Bővebb felvilágosítást ad az Erdélyi Kárpát Egyesület, Kolozsvár, Jókai-u. 2. sz. és DÁNIELISZ Endre RÉV. Zichy-barlang. Bihar megye.

A „Lépésmérő Társaság” húszéves fennállása.

Merza Gyula,
a „Lépésmérő Társaság” elnöke.

Ma már széles körben ismeretes annak az élemedett korúakból álló kiránduló csoportnak az EKE kebelében való kitartó működése, mely eredetileg egy magán baráti körből nőtte ki magát, a lépésmérő óra (pedometer) felett rendelkező néhai dr. *Tompa Kamil* természetbarát huzgalmából. Kezdetben névtelenül működött, majd *Merza Gyula* indítványára a „Lépésmérő Társaság” nevet véve föl, bekapcsolódott az EKE szervezetébe, melynek hasznos szolgálatokat tett Kolozsvár környékének, különösen a Bükkerdőnek, a virágkultusznak és a túrista-szabályoknak ápolásával.

Északkerdély visszatérésének második évfordulati vasárnapján, f. évi aug. 30-án a Társaság kétévtizedes fennállása alkalmából az EKE hójai turista menedékházában *Merza Gyula* elnöklete alatt kirándulási gyűlést tartott, mikor is többek közt elhatározták, hogy megíratják a L. M. T. történetét az EKE szervezés alatt lévő túrista múzeuma részére. A folyó ügyek rendén örvendetes tudomásul vették, hogy az elnököt a „Magyar Túrista Lexikon” munkatársává választották, miért is *Genciána-virágescokorral* tisztelték meg a Cérna-forrás mellett rendezett ezidei *Genciána-szüretről*. Rendezett a Társaság 20 év alatt 304 kirándulást és közzétett 125 sajtóközleményt.

Za-la.

A Horthy-csúcs gyászja. (2305 m.)

A hójaerdei túrista-menedékház vendégkönyvében és a tornácon kifüggesztve a következő nekrológ olvasható:

Mit is jelent a *Horthy-csúcs*?
Mennybe nyúlik, mint égi kulcs,
Mely a magyar dicsőségnek,
Határvédő szent hegységnek
Kaput nyit az öröklétbe.

S hirdeti, hogy volt, hol nem volt...
Kormányzófi, s fényt árasztott
Dicső hősi halálával,
Ifjú vére hullásával
Nemzetére s *Horthy*-névre!

Ekefalvi.

HIREK

Magyar Túrísták Országos Szövetsége szeptemberi tanácsülésén elnöki megnyitójában Papp Dénes társelnök kegyeletes szavakkal emlékezett a kormányzóhelyettes haláláról. Felhívta túristáinkat a honvédség részére folyamatban lévő téliruhagyűjtés támogatására. Kéri az OSK átirata alapján a taggyesületeket az üzemben lévő és üzemen kívüli menedékházak adatainak sürgős bejelentésére. A kárpátaljai térkép újabb adatainak beküldésére is felhívja a túristák figyelmét. Főtitkár jelentette, hogy a TTE kérelmét a menedékház-árak emelésével kapcsolatosan a Közellátási Hivatal elutasította. Indítványára a tanács elhatározta, hogy december 6—8-án országos propaganda értekezletet rendez: Kolozsváron és Besztercén, Ungváron és Máramarosszigeten, valamint Pécsen. Herédi János szövetségi ellenőr javaslatára a tanács kimondta, hogy az 1941. évi jelentéssel hátrálékos taggyesületeket kizárja a MaTuSz-ból. Jelenti még, hogy a menedékházakat, zsidótalanító táblákat az egyesületek kifüggesztették. Munkaterv. és Útj. előadó kéri a taggyesületeket a túrista-utak és jelzések gondozására, a végzett munkák mielőbbi bejelentésére. Vizi Bizottság előadója jelentette, hogy a sziget-szentmártoni összejövetelen kb. 500-an vettek részt. Vezetőképző Biz. előadója részletes beszámolójában jelentette, hogy az augusztus 22—23. szövetségi terepgyakorlaton 19 csapat vett részt. Első lett a MMTE, a második MTE. Ezután a vezetőképzés, vizsgák és az egyesületek fokozatosabb bekapcsolásának kifejlesztésére terjesztette elő javaslatát. Uta-

zási iroda előadója az erdélyi menedékházakban külön szövetségi díjak megállapítását és kifüggesztését indítványozza. MKE megbízottja bejelentette, hogy menedékházaiban 10 lábbadozó honvéd részére teljes ellátással, kététhetes üdülést ajánl fel. Műgyetemen típusmenedékház-terveket készítenek, védkunyhóra, kisebb és nagyobb házakra. **B. I.**

Megalakult az EKE „Óradnai Osztálya”. Október hó 3-án tartotta alakuló közgyűlését az „EKE óradnai osztálya”, mely alkalommal a tagok lelkesedése az alábbi tisztikart választotta:

Elnök: dr. Békéss István kir. jb. elnök, ügyvezető elnök: vitéz Solthy László m. kir. rendőrfőfelügyelő, alelnök: Kaiser József m. kir. tisztifőorvos, titkár: Bács Károly gyógyszerész, ellenőr: Pereki János kir. jbiró, gondnok: Mocsár János ig. tanító, pénztáros: Szenkovics Gerő kereskedő, főjegyző: Lönhárdt Erzsébet tanítónő.

A választmány tagjai a következők lettek: dr. Borbáss Gyula, Pereki Éva, dr. Szász Andor, dr. Györke Géza, Bánffy László, Somosdi Rózsi, Gyöngyös Irén, Katona Izsák, Cira Dezső.

A tisztikar megalakulása után elnök indítványozza, hogy az osztály kérje fel az óradnai olvasó egyesületet, hogy a tulajdonában lévő két helyiség közül a nagyobbikat engedje át az EKE-nek turista szoba berendezés céljára. Amint értesültünk az olvasókör a termet november 1-én átadja az EKE-nek ahol már a téli időnyre túrista szállást rendeznek be.

Nagy feladat vár az osztályra, mert az egész Ünökö vidékét el kell látnia túrista alkotásokkal. Hisszük, hogy a fenti vezetőség, melynek minden egyes tagja nagy természetjáró multtal rendelkezik a hozzá fűzött reményeket be is váltja. Az EKE Központja minden erejével támogatja az osz-

tályt, hogy a kezdet nehézségein átesve tevékeny, alkotó munkásságát minél előbb megkezdhesse.

Magyar zászló az Oltárkőn. (Az „Országépítés“ nyomán.) Az Úristen sok szép tájjal, rónával, hegygyel, völgyvel megáldotta hazánkat, de kevés olyan félelmetes szépet teremtett, mint a gyergyói havasokból az ezeréves országhatár felé kanyargó Békás-szorost... A Gyilkos-tóból kiömlő Békás-patak vize négy-öt kilométeren át három-négyszáz méter magas, meredek sziklafalak között zuhog a moldvai határ felé, olyan festőien szép és néhol csupán néhány méter szűkre szoruló szurdokban, hogy a túristavándor szívdobogva áll meg a természet fenséges csodájával szemben...

A nép képzelete „pokolnak“ nevezte el a félelmetesen szép sziklaszorost és Oltárkőnek azt a hatalmas, magában meredő sziklacsúcsot, amely ott áll a „pokol“ nyugati bejáratjánál...

Híres és nevezetes hegy az Oltárkő, évszázadok óta mindig izgatta a bátorszívű hegymászókat, szinte megmászhatatlan, meredek sziklafalaival. A környék népének emlékezete sok tragikusan végződő kísérlet történetét őrzi, de csak néhány olyan esetet, amikor a vakmerő vállalkozónak sikerült az Oltárkő csúcsát elérni...

A megszállás ideje alatt egy havasi vadász felvitte a román zászlót az Oltárkőre s az ott is lengett mostanáig, mert hiába próbálták még bajor túristák is a félelmetes sziklafalak megmászását.

Most aztán — a múlt hónap 24-én — egy fiatal gyergyófalui székely, Keresztes Zoltán, a magyar nemzetiszínű zászlót derekára csavarva, mezitláb nekiindult a hegynek, szerencsésen fel is jutott a csúcsra, leszedte a román zászlót és kitűzte a magyart...

Ott leng tehát a szent lobogó a híres Oltárkőn, hirdelve büszkén a

magyar hitet, akaratot és elszánt-ságot, hogy soha többé más zászló nem kerülhet a gyergyói hegyek ormára, csak a piros-fehér-zöld, de hirdeti a székely bátorságot, ügyességet és halálraszánt kitartást is, ami a nemzeti célok érdekében nem riad vissza a lehetetlennek látszó vállalkozástól sem...

Megkerestük az Oltárkő bátorszívű, ügyes hősét. Keresztes Zoltánt, aki most munkafelügyelő a békásszorosi útépitési munkálatoknál. Alacsonytermetű, de csupa izom, villogóan bátor tekintetű, kemény kis székely állott velünk szemben és öntudatos határozottsággal válaszolgatott kérdéseinkre.

Elmondta, hogy kolozsvári születésű, de jelenleg Gyergyófalun lakik, 25 éves, fiatal házas és felesége most várja az első kis Keresztes megszületését... Kérdezzük, hogyan szánta rá magát bátor vállalkozásra?

— Nem sokat töprengtem, — mondja Keresztes Zoltán — csak három napig készülődtem magamban, aztán elhoztam hazulról a zászlót s negyednap nekivágtam... Dél-előtt tízkor kezdtem mászni a sziklafalat s délután háromkor már lenn is voltam...

— Mászott-e már azelőtt is sok ilyen hegyet? — kérdeztük Keresztest.

— Nem másztam én kérem ezelőtt soha, legfeljebb fára, — mondja mosolyogva s mindjárt hozzáteszi — de most a jövő héten megint felmegyek, mert csinálják már a szebb és nagyobb országzászlót s azt fel kell vinnem...

Úgy mondja ezt, mintha csak a bogárhátú ház tetejére készülné fel zászlót tűzni, s nem a csupasz, meredek sziklafal ezer veszedelmének indulna... Egyszerűen, mosolyogva, hivalkodás nélkül beszél ezekről a veszedelmekről:

— Bizony, kérem, sokszor csak annyi kicsi támasztóhelyem volt, ahová éppen a lábam nagyujja ta-

padhatott s akkora kapaszkodóréis, ahova a két ujjam ragadhatott. A végén már minden inam remegett az erőlködéstől, de csak másztam s egyszer fenn voltam...

Kérdezzük, mit érzett, mikor kitűzte a magyar zászlót? Csendesesen vállat vont s csak ennyit mond:

— Erősen jó érzés volt...!

Bizony „erősen jó érzés“ lehetett s kívánjuk a magyar Isten sok bőséges áldását, segítségét a derék Keresztes Zoltánnak, de minden Keresztes Zoltánoknak is, hogy kemény és bátor szívüket még sokszor melegíthesse át az ilyen nagy-szerűen vitéz vállalkozás sikeres befejezése után az egész férfi legnagyobb öröme és jutalma: az „erősen jó érzés...“ (n. i.)

Háromszék vármegye törvényhatósági közgyűlése elhatározta, hogy a székely nemzet hőseinek, Gábor Áronnak Sepsiszentgyörgyön méltó szobrot állít.

A szoborbizottság által hozzánk juttatott Gábor Áron életrajzot és adakozási felhívást, olvasóink szerető figelmébe ajánlva, az alábbiakban közöljük:

Székelyföld legkeletibb sarkában az égbenyuló Nemere és Nagy Sándor hegyek alatt székelypaiánta látta meg az Isten áldott napját — s Gábor István, Bereck város főjegyzője, mikor megvitték az örömhírt, boldogságtól sugárzó arccal hajolt az íróasztala fölé és a bőrkötésű bibliába szép, kaligrafikus betűkkel írta be:

„Áron fiam született: 1814. november 7.“

Aztán teltek az évek. A kicsike legény ott játszadozott a Bereck-patak medrében, a Maros-tetőn mászta madártojás után a sudár-fenyőket, okoskodó, értelmes szemével leste a nagyok életét, hallgatva a „mestert“, aki betűvetni tanította a nagy templom alatt. Később a csíksomlyói barátok gimnáziumában okosodott négy esztendeig.

Ennyi volt a fiatal élet, ennyi volt akkor az, amit elérhetett egy egyszerű székely. Mert 17 éves korában már puskát akasztottak a vállára, tovább már nincs egyéni akarat, sem iskola, sem szülői hatalom, csak egy úr, egy parancsoló: a császár.

Gábor Áron becsületesen, sok megalázást tűrve, adta meg azt, ami a császáré. Vitte, cipelte a székely határőr életét, katonáskodott becsülettel, de mert magyar léteére káplárságon felül nem haladhatott, jubiláltatta magát s hazatért szülővárosába, Bereckbe, ahol asztalos-sággal, fűrő-faragó ezermesterséggel foglalkozott. Majd vándorútra kelt és esztendőkön át járta Erdélyt és Moldovát, hosszú úton, nagy töprengéssel figyelte a magyar életet, a magyar sorsot.

Az 1848-as évet írják! Sötét felhők tornyosúlnak Erdély egén. A szabadságharc fáklýái már erős lánggal lobogva virrasztanak a Királyhágón túl. Erdély is a földrengés előszelével, fojtott levegővel telik meg. Izzik a székelység, robbanás várakozik a föld alatt... A rabság bástyái még állnak, de bármely pillanatban romba döntheti a szabadság feltartóztatatlan ereje. A csíksomlyói ódon megyeház homlokzatáról leverik a kétfejűsasos cimert...

Valamit tenni kell, — mondják az emberek. Brassó felől tömegekben hömpölyög a fenyegetés, a rabság zsoldosai állanak ott. A székelység azonban önbizalmát nem veszíti el, sziklaszilárdan ellenáll.

Az 1848-ik év november 23-ik napja aranybetűkkel van feljegyezve a történelem lapjára!

— Nincsen ágyú, töltés, puska, ezek nélkül pedig nem lehet feltartani a közeledő ellenséges hadakat. — mondják a háromszéki székelyek a sepsiszentgyörgyi közgyűlésen.

Ekkor egyszerű, zekés-harisnyás, keményképű, alacsonytermetű gyakorlatona szólal meg:

— Én csinálók ágyút, annyit.

amennyi kell, csak matéria legyen.

Gábor Aron valóra váltja ígését. Első két ágyúja a fülei vashámban három nap alatt elkészül és már november 30-án a hídvégi csatában a székely katonák örömrivalgása közben, átmege a túkeresztésen.

A harangok, amelyek eddig imára hívták a népet, a Sepsiszentgyörgyön, majd Kézdivásárhelyen felállított ágyúöntő műhelybe kerülnek, hogy a szabadság hirdetőivé váljanak. Összesen 70 darab ágyút varázsolt elő Gábor Aron s az ágyú mellé maga képezte ki tüzéreit a Székelyföld diákjaiból, 16—17 éves iskolás gyermekekből.

Gábor Aron, — akit Kossuth Lajos 1849. májusban őrnagyi rangra emelt, — lelke és esze lett a Székelyföld szabadságharcának, rendíthetetlen hitű, bátor katonája fájának. Férelme a magyarság ellenségeinek.

Nappal a harcmezőn, éjjel a műhelyben dolgozott. Szinte érthetetlen, hogy bírta azt a rettenetes munkairamot. Lelket, hitet, bátorságot adott a maroknyi küzdőseregnek még arra is, hogy a cár negyven ezer kozákja és a császár két hadserege ellen felvegyék a harcot s majdnem egy esztendőn keresztül védjék a szent magyar határt.

Utolsó csatáját Kőkösnel, a híd ellen törő kozáksereggel szemben 1849. július 2-án vívta. Erdélyben már az orosz-osztrák armádia az úr. Bem megfogvatkozott serege a szorosokból visszahúzódott s csak a Székelyföld védte magát, csak a Székelyföldet oltalmazta Gál Sándor ezredes és Gábor Aron 303 ágyúval.

Fehér lovon ott vágatott, ott küzdött, ahol legnagyobb volt a harc, maga irányozta az ágyúkat, maga vágatott kétszer is át a hídon az ellenség oldalba, amikor leterítette egy orosz ágyúgolyó. A halott katonái a kicsi Eresztevénybe temették el.

Ágyú volt az élete, ágyúgolyó okozta halálát is. Utolsó lehelletéig eszményi példaképe volt az ezermes-

ter székelynek, hadseregszervező és a minden poklokkal szemben bátran harcoló magyar katonának...

Neve ma is ott ragyog a hadtörténelem aranykönyvében, hogy évszázadok múlva is hirdesse a székelység hősi hírét, vitézségét.

*

A székelység kérelme! Csaba királyfi népe halhatatlan fiának, harsnyás-zekés határőrnek, vitéz és életét áldozó katonájának, ágyúöntő és hadseregszervező szabadsághősnek Gábor Aronnak Sepsiszentgyörgyön szobrot állít. Az emlékmű művészi elgondolásban a székely őserőt fogja megszemélyesíteni és azt az elszánt akaratot juttatja kifejezésre, hogy a székely határőr, Szent István birodalmának ezen keleti végvárán, az Örök Magyarság védelmére mindörökre ki fog tartani.

A szobor megalkotásának költségeit a m. kir. Belügyminiszter úr által engedélyezett országos gyűjtéssel teremtjük elő.

Felkérünk minden magyar honfit és honleányt, érezze át, hogy a példaadó hősi önfeláldozás megörökítése sohasem volt idősebb, mint máma, amikor a magyarság ismét élethalál harcát vívja.

Adakozzatok! hogy a székelység régi vágya mielőbb valóra váljon.

Sepsiszentgyörgy, 1942. évi szeptember havában

székely testvéri üdvözléssel:

„Gábor Aron szoborbizottság“

Sepsiszentgyörgy.

Dr. Barabás Andor s. k.

Háromszék vm. alispánja,
az Intéző Bizottság elnöke.

Lemhényi Gábor Ernő s. k.

kirendeltségi vezető,

a Bizottság ügyv. titkára.

Adományokat a csatolt 71.335. sz. Póstatakarékpénztári csekkszámára, a sepsiszentgyörgyi „Háromszéki Takarékpénztárnál“ vezetett folyószámlánkra kérjük befizetni!

Turista testvérek! Pártoljuk egymást!

**Magyar díszruhákat,
férfiruhákat, sportöltönyöket, vihartáskákat, szakszerűen készít**

SZÉKELY JÓZSEF

**E. K. E. tag szalonja Kolozsvár, Unió-u. 2, I. emelet,
az EKE volt helyiségében.**

E. K. E. tagoknak a szabott árakból 10% kedvezményt ad.

Az EKE csíkszéki osztályának bélyege. Ennek jövedelméből épül az „Uz Bence“ menedékház a Hargitán. A bélyeg 1 és 5 pengős kiadásban jelent meg. Minden bélyeg megvásárlásával egy téglát adunk az épülő menedékházhoz. A bélyeg megrendelhető az EKE titkárságánál Kolozsvár, Jókai-utca 2, II. emelet.

KELETI ÚJSÁG

Feiss,

szinvonalas,

megbízható!

POMPÁS SZÖVEGKÖZTI KÉPEK

SPORT-felszerelési, ruházati

cikkek legnagyobb választékban

CSEGEZY ANTAL

sport-szaküzletében

Kolozsvár, Unió-utca 24. szám.

Uj erdélyi térkép!!!

A Székelyföld 200.000-es térképe megjelent. Az öt színnyomással készült térkép a Honvédtérképészeti Intézet kiadványsorozatának egyik legjobb alkotása. Egyesületünk kezdeményezésére örvendetes újítás látható a térképen: a jelentősebb történelmi- és műemlékeket, a népművészetet őrző város- és községnevek külön vannak megjelölve. A térkép ára 2,50 Pengő.

Természetjáró testvérek!

Turista-, sí-, sport-, valamint bármilyen

férfi ruhákat jól és olcsón készít és

EKE-tavoknak 10% engedményt ad

Petkes úriszabósága

Kolozsvár, Mátyás király-tér 22.

BALÁZS ERNŐ

tagtársunk

modernül felszerelt **FÉNYKÉPÉSZETI SZAK-
ÜZLETÉBEN** minden cikk állandóan kapható.

Legújabban

elektromos cikkek és rádió-osztállyal

bővítette ki üzletét

Kolozsvár, Unió-utca 14. - Telefonszám: 36-63.

Minerva Nyomdai Műintézet Rt. Kolozsvár. 15302 Fehéls vezető: Major József